

Romskt informations- och kunskapscenter

Årsrapport 2024

Kulturförvaltningen
Stadsarkivet/RIKC

Upprättad: KN 2025-2149
Ansvarig: Enhetschef RIKC

Innehåll

Romskt informations- och kunskapscenter	1
Innehåll	2
Inledning.....	3
Organisation	3
Uppdrag och arbetssätt	3
Rättighetsbaserat arbete och Malmömodellen	4
Rapport om förutsättningar och hinder för romskt liv i Malmö	4
Barnrättsarbete under 2024	5
RIKC:s arbete under 2024	7
Medborgarkontorsverksamhet	7
Resursperson inom skola, socialtjänst och andra myndigheter	8
Handlingsplan för den nationella minoriteten romer i Malmö 2023 - 2025	8
Extern kompetensutveckling	11
Konferenser och arrangemang.....	12
RIKC som nationell och internationell representant	13
Samverkan med andra instanser	13
Referenslista	17
Bilaga RIKC:s arbete som gott exempel 2009 – 2024	18

Inledning

Den första noteringen om romer i Sverige finns i Stockholms stads tänkebok år 1512. Sedan dess har svenska staten under flera århundraden på olika sätt utsatt den romska minoriteten för exkludering, övergrepp och kränkningar, bland annat i form av rasbiologisk forskning, kollektiva tvångsflyttningar, tvångssteriliseringar och tvångsomhändertaganden av barn. Detta har förekommit långt in på 1900-talet och har fått konsekvenser för både romer och icke-romer på individuell, strukturell och diskursiv nivå.

Svenska staten erkände år 2000 romer som en av de fem nationella minoriteterna, vilket innebar ett erkännande av grupper som osynliggjorts och förtryckts genom historien. Erkännandet och skyddet av de nationella minoriteterna är en del av Sveriges arbete med att leva upp till de mänskliga rättigheterna. Riksdagens erkännande av de nationella minoriteterna innebär avståndstagande från tidigare assimileringspolitik. De nationella minoriteterna har befolkat Sverige under lång tid och de utgör en levande del av det svenska samhället och vårt gemensamma kulturarv (reg.prop.2008/09:158).

RIKC:s arbete och rapporter, som omfattar 16 år av kommunens samlade kunskapsproduktion gällande implementeringen av lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk, utgör en individuell, strukturell och diskursiv resurs för säkerställandet av romers tillgång till mänskliga rättigheter. Detta begränsas inte till minoritetspolitiska åtaganden rörande den romska minoriteten utan ligger även i linje med, och kan appliceras på, andra inkluderingsområden som berör kommunfullmäktiges mål om att minska segregationen och skapa ett mer jämlikt samhälle.

Organisation

Romskt informations- och kunskapscenter (RIKC) är en enhet tillhörande Malmö stadsarkiv inom Malmö stads kulturförvaltning. Sedan centret startade 2009 har verksamheten tillhört flera olika förvaltningar i staden: Kirsebergs stadsdelsförvaltning, sociala resursförvaltningen samt arbetsmarknads och socialförvaltningen. Sedan december 2019 tillhör centret kulturförvaltningen.

Uppdrag och arbetssätt

RIKC ansvarar för samordning av frågor som rör den nationella minoriteten romer inom Malmö stad. Centret arbetar stadsövergripande i syfte att öka

romsk delaktighet i samhället. Målgruppen för insatserna är Malmös medborgare som tillhör den romska minoriteten, övriga Malmöbor, personal inom Malmö stad och andra myndigheter. Insatserna riktar sig i lika stor utsträckning till den romska minoriteten som till majoritetssamhället och dess institutioner. Under 2024 har centret haft 7 personer anställda.

Rättighetsbaserat arbete och Malmömodellen

RIKC:s verksamhet är rättighetsbaserad och utgår från transparens, delaktighet, ansvarsskyldighet och icke-diskriminering. Det rättighetsbaserade arbetet syftar till att stärka individer (rättighetsbärare) samt att öka det offentliga kapacitet att leva upp till sina skyldigheter. RIKC arbetar på så vis för att implementera regeringens samlade strategi för minoritetspolitiken i praktiken (reg.prop.2008/09:158).

Centrets arbete baseras på tre källor. Dessa är romska individer och representanter, relevant lagstiftning och regeringspropositioner samt relevant forskning.

För att bemöta komplexiteten kring romska minoritetsrättigheter har RIKC utvecklat ett holistiskt och tvärvetenskapligt arbetssätt. Utifrån detta förhållningssätt och de tre ovan nämnda källorna har RIKC utarbetat sin verksamhet och utformat en modell som kallas ”Malmömodellen”. Denna innebär kortfattat:

- *ett kommunalt informations- och kunskapscenter inrättas som arbetar för att öka romsk delaktighet i samhället. Ett permanent center skapar tillit, trovärdighet och stabilitet samt möjliggör arbete på individuellt, strukturellt och diskursivt plan*
- *kompetensutveckling av bland annat offentligt anställda inom minoritetslagstiftning, romsk/ europeisk historia och romska livsvillkor idag*
- *medborgarkontorsverksamhet*
- *stödande verksamhet inom skola och socialtjänst*

Rapport om förutsättningar och hinder för romskt liv i Malmö

År 2023 tilldelades Malmö stad statsbidrag från Länsstyrelsen Stockholm för att i samverkan med en forskare från Malmö universitet ta fram en rapport om förutsättningar och hinder för romskt liv i Malmö. Rapporten *Lycklig är den som har en öppen väg framför sig. En rapport om förutsättningar och hinder för romskt liv i Malmö* färdigställdes i juni 2024 och baseras på 38 djupintervjuer, varav 28 är med romska Malmöbor och tio med tjänstepersoner, samt tidigare forskning.

Utifrån återkommande teman i intervjuerna utkristalliserades fyra huvudområden och kapitel:

- Stolthet och fördom (om att dölja sin romska tillhörighet)
- Minoritetsstress och transgenerationstrauma
- Antiziganism i livets alla delar
- Malmö – en tudelad bild (om arbetet med den romska minoritetens mänskliga rättigheter i Malmö)

Rapporten innehåller även åtta rekommendationer för stadens fortsatta arbete och en tiostegsmodell mot ett mer inkluderande versus mer exkluderande samhälle.

Följ länken för att komma till rapporten: [Rapporter, studier och styrdokument - Malmö stad.](#)

Barnrättsarbete under 2024

Sedan FN:s barnkonventionen blev lag i Sverige år 2020 ska ett barnrättsperspektiv genomsyra offentliga verksamheters arbete. Centret fortsätter kontinuerligt att utveckla sitt barnrättsarbete. Antal besökare på medborgarkontoret analyseras bland annat utifrån hur många ärenden som berör barn. Under 2024 har 5 – 10 % av ärendena direkt berört barn, arbetet med resurspersoner inom skola och socialtjänst är ej inräknat i denna siffra. I anslutning till medborgarkontoret har det sedan två år tillbaka funnits en barnhörna med leksaker, barnböcker och ett litet leksakskök, vilket är uppskattat av de barn som besöker centret med sina vårdnadshavare.

Under året har RIKC utifrån arbetet med handlingsplanen för den romska minoriteten hållit totalt 29 kompetensutvecklingstillfällen inom 10 olika förvaltningar inom staden. 36% av dessa har riktats till personal och ledning i Malmö som möter barn och unga i sitt dagliga arbete och cirka 8% har riktats direkt till Malmös barn och unga. Gällande strategiska möten och planeringsarbete berör 37% indirekt barn och unga.

Under 2024 har RIKC i samverkan med stadskontoret gjort en gemensam omvärldsanalys kring implementering av nationell minoritetslagstiftning avseende barns och ungas delaktighet och inflytande. Centret har även utvecklat sin samverkan med Oxiebiblioteket och deltar under de familje- och

barnaktiviteter som arrangeras för romska familjer. Dialog gällande barns och ungas inflytande har även inletts med modersmållärare i nationella minoritetsspråk.

RIKC:s arbete under 2024

Nedan redogörs för centrets arbete under året uppdelat på åtta olika verksamhetsområden.

Medborgarkontorsverksamhet

Medborgarkontoret riktar sig till den romska minoriteten i Malmö som har behov av råd och stöd i kontakt med myndigheter. Centrets samhällsvägledare talar två varieteter av romani chib; polsk romani och lovari samt behärskar flera andra språk. I individärenden utgår samhällsvägledarna från centrets holistiska förhållningssätt och verkar för att stödja besökarna utifrån flera livsaspekter.

Samhällsvägledarna arbetar utifrån sin sakkunskap om romska livsvillkor och historia samt kommunens organisation, relevanta lagar och bestämmelser. Den interkulturella kompetensen bidrar till att överbrygga historiskt etablerad misstro som kan finnas mellan romer och majoritetssamhället. Genom att främja kommunikation och tillit kan romers egenmakt stärkas.

Under 2024 har RIKC bistått i cirka 2400 ärenden på medborgarkontoret. Samhällsvägledarna på medborgarkontoret beräknas i snitt ha tagit emot 5 ärenden per anställd och arbetsdag. Centret registrerar inga personuppgifter, därför förs statistik över antal ärenden och inte specifika individer. Samhällsvägledarna bistår individer såväl fysiskt på medborgarkontoret som via telefon och e-post.

Samhällsvägledarna upplever att verksamheten når såväl kvinnor som män i ungefär lika stor utsträckning. 5 – 10 % av ärendena på medborgarkontoret under 2024 har direkt berört barn, exempel på sådana ärenden är skolval och ansökan till förskola (resurspersoner inom skola och socialtjänst är ej inräknat i denna siffra). Exempel på ärenden som indirekt berör barn på medborgarkontoret är föräldrar som får stöd i ärenden kring bostad, socialförsäkring, försörjningsstöd med mera.

Resursperson inom skola, socialtjänst och andra myndigheter

RIKC arbetar som resurspersoner i möte och samtal mellan skola/socialtjänst och romska individer/familjer i syfte att stärka och underlätta kommunikationen. Genom såväl kompetensutveckling som individuella möten arbetar centret med att stärka kunskapen hos skolpersonal och personal inom socialtjänsten gällande romska livsvillkor, romsksvensk/europeisk historia och nationell minoritetslagstiftning. Arbetet är ett sätt att minska förtroendegapet som kan finnas mellan individer och myndigheter samt förebygga diskriminering av romer. Resurspersonerna deltar i möten utifrån förfrågan från såväl tjänstepersoner som från romska familjer och individer. Majoriteten av ärendena under 2024 har berört olika områden inom socialtjänst, så som ekonomiskt bistånd och LVU-ärenden.

Handlingsplan för den nationella minoriteten romer i Malmö 2023 - 2025

Kommunfullmäktige i Malmö stad beslutade i maj 2014 att ge dåvarande Sociala resursnämnden, genom RIKC, ansvar för framtagande, uppföljning och rapportering av *Handlingsplan för den nationella minoriteten romer* utifrån *Policy anseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter*.

Handlingsplanen har löpt mellan år 2016-2019, 2020-2022 och den nuvarande löper fram till och med år 2025. Under 2016-2019 omfattades åtta förvaltningar i Malmö stad av handlingsplanen, från och med 2020 gäller planen samtliga 14 förvaltningar.

RIKC har sedan den första handlingsplanen togs fram verkat för att handlingsplanen förankras och upplevs relevant inom berörda förvaltningar. Av denna anledning har respektive förvaltning utsett en kontaktperson som ansvarar för kommunikation inom förvaltningen och utvecklar insatser utifrån behov och förutsättningar. Arbetet med handlingsplanen blir mer systematiskt och förankrat för varje år som planen fortlöper. Förkunskapen bland förtroendevalda, ledningsgrupper och medarbetare växer. I rapporten om romskt liv i Malmö från 2024 beskriver flera tjänstepersoner hur RIKC:s arbete och handlingsplanen bidrar till att förankra arbetet med romsk inkludering inom kommunen och att frågan inte bortprioriteras. En tjänsteperson säger ”jag kanske inte hade intresserat mig lika mycket för romsk utsatthet om det inte vore för RIKC” och en annan tjänsteperson menar att RIKC ”har satt den romska frågan på kartan”.

Förvaltningarnas förutsättningar och behov skiljer sig åt, RIKC arbetar därför med varierade former och konstellationer för att etablera arbetet brett och utveckla goda exempel att ta avstamp i. Implementering av planen är i behov av stabilitet, kunskapsförmedling och kontinuitet. Fokus för arbetet med planen är att stärka kompetensen bland Malmö stads medarbetare, ledare och förtroendevalda samt att utveckla samverkan i syfte att främja romska Malmöbors förutsättningar i staden.

En sammanfattande redogörelse för arbetet under 2024 följer nedan. Dragningar för förvaltningsledningsgrupper och nämnder har särskilt prioriterats under året. Följande har fått föredrag om nationell minoritetslagstiftning, antiziganism och stadens arbete med att stärka den romska minoritetens mänskliga rättigheter:

- Arbetsmarknads- och socialnämnden samt förvaltningsledningsgrupp
- Fritidsnämnden och förvaltningsledningsgrupp
- Funktionsstödsnämnden och förvaltningsledningsgrupp
- Förskolenämnden och förvaltningsledningsgrupp
- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och förvaltningsledningsgrupp
- Hälsa- vård och omsorgsnämnden och förvaltningsledningsgrupp
- Kulturnämnden och förvaltningsledningsgrupp
- Servicenämnd och förvaltningsledningsgrupp
- Stadskontorets ledningsgrupp

”Den kompetens som ni besitter är extraordinär. Ni borde få genomföra ett utbildningsprogram med alla politiker i Malmö stad. Innan det är för sent!”. Reaktion från nämndsledamot i förskolenämnden efter RIKC:s dragning.

Utdrag och sammanfattning av rapporten *Lycklig är den som har en öppen väg framför sig. En rapport om förutsättningar och hinder för romskt liv i Malmö* har sedan publikationen i juni 2024 ingått i RIKC:s dragningar för nämnder och ledningsgrupper. En särskild presentation hölls även tillsammans med docent Paula Mulinari för kommunstyrelsen.

Utifrån rapporter som bland annat Barnombudsmannen och Länsstyrelsen Stockholm (*Stolt men ofta otrygg*) tagit fram uppger barn och unga som tillhör nationella minoriteter att den låga kunskapen om nationella minoriteters historia, livsvillkor och kulturella uttryck i Sverige är en bidragande orsak till upplevd otrygghet. Ett återkommande exempel som lyfts av de som intervjuats

till studien om förutsättningar och hinder för romskt liv i Malmö är att skolpersonal inte reagerar när elever utsätts för antiziganism i skolmiljö. Detta härleds bland annat till utbredd okunskap om såväl historisk som nutida rasism mot romer. För att stärka kompetens och medvetenhet kring detta i Malmö arrangerar RIKC tillsammans med Pedagogisk inspiration (PI) och stadskontoret årligen fortbildningsdagar som särskilt riktar sig till pedagoger och skolpersonal. Dessa har arrangerats årligen sedan 2020 och genomfördes även i år för ett 60-tal personer från samtliga tre skolförvaltningar. Under 2024 har denna fortbildningsdag även bidragit till att en gymnasieskola särskilt fortbildat all skolpersonal under en studiedag och att förskoleförvaltningen även beslutat om en utbildningsdag under 2025 som särskilt riktar till förskolepersonal, med fokus på material som passar små barn.

”Vill verkligen understryka att nivån kändes så bra, man fick lära sig så mycket nytt och fick nya perspektiv. Kommer ta med mig detta och fortsätta uppdatera mig och läsa på om nationella minoriteter.” Deltagare på fortbildningsdag för pedagoger och skolpersonal 2024.

Under året har centret hållit runt 30 föreläsningstillfällen samt tagit emot studiebesök inom tio av stadens olika förvaltningar och nämnder. För att stärka och bredda utbildningen inom ASF har ett digitalt utbildningspaket, där RIKC och dialogsociologer medverkar, tagits fram och som riktar sig till samtlig personal inom förvaltningen. Centret har även mött medarbetare inom flera av ASF:s verksamheter för att stärka kompetensen om nationell minoritetslagstiftning och antiziganism historiskt och idag. Ytterligare exempel från året är en heldagsutbildning som RIKC tillsammans med PI genomfört för samtlig personal på Malmö Latinskola, en föreläsning för historielärarnätverket inom Malmös gymnasieskolor samt ett föredrag för komvuxelever.

Extern kompetensutveckling

RIKC verkar för att öka kunskapen och medvetenheten i samhället i stort kring nationell minoritetslagstiftning, romsksvensk/europeisk historia, romska livsvillkor idag och centrets arbete. Målgrupperna för extern kompetensutveckling är tjänstepersoner inom myndigheter samt civilsamhällesorganisationer och privatpersoner – på regional, nationell och internationell nivå. Detta görs exempelvis genom föreläsningar, medverka i intervjuer och via inlägg på sociala medier. Detta bidrar till att påverka den rådande diskursen om den romska minoriteten, motverka diskriminerande bemötande av romer och skapandet av ett inkluderande ”vi” – att tala med varandra och om varandra på ett inkluderande sätt.

I rapporten *Lycklig är den som har en öppen väg framför sig. En rapport om förutsättningar och hinder för romskt liv i Malmö* beskriver många av de romska intervjupersonerna att de upplever en bred okunskap om och osynliggörande av den romska minoriteten från majoritetssamhället.

Under 2024 har centret hållit föreläsningar, tagit emot studiebesök samt intervjuats av journalister och studenter utifrån sin samlade kompetens om romska rättighetsfrågor. Dessa har bland annat genomförts för tjänstepersoner från Stockholm stad och Båstad kommun, studenter från Malmö universitet och ett universitet i Rumänien samt för personal och deltagare från Södra Folkhögskolan Helsingborg och Glokala Folkhögskolan i Malmö. Centret har även vid flera tillfällen haft studiebesök och hållit föreläsningar för föreningsaktiva och dess deltagare, från bland annat Unga mot antisemitism & främlingsfientlighet och Föreningen Allas lika värde.

Föreläsningarna avslutas ofta med en utvärdering. Majoriteten av omdömena är att föreläsningarna upplevs som relevanta och att de gett ny kunskap som kan användas såväl i yrkesrollen som i livet i stort.

Exempel på citat från utvärderingar från deltagare från Glokala Folkhögskola på frågan om de har lärt sig något nytt:

”Allt var nytt. Jag har fått ny information om romer och deras historia”

*”Polisregistret i Skåne som fanns i nutid kände jag inte till sen innan.
Jag hade inte heller koll på hur många romer som drabbades av förintelsen”*

Konferenser och arrangemang

Centret arrangerar, deltar i och samverkar kring konferenser, minnes- och högtidsdagar och andra aktiviteter. Under 2024 har centret bland annat varit behjälpliga med att sprida information om romska föreningars arrangemang och arbete samt deltagit vid flera tillställningar.

Sedan hösten 2023 samordnar och arrangerar RIKC öppna samråd för den romska minoriteten i staden. Under 2024 har två öppna samråd hållits och flera olika teman har lyfts utifrån samrådsdeltagarnas önskemål – socialtjänst, arbetsmarknad, ökad synlighet av den romska minoriteten i offentligheten, öka romsk språklig kompetens inom kommunens verksamheter och uppbyggandet av romska biblioteket. För att nå en bredd inom den romska minoriteten, såväl de som är engagerade i romska rättighetsfrågor som de som inte tidigare varit det, har RIKC gått ut med information genom flera olika kanaler, bland annat genom sociala medier, mejlutskick, affischer på romska läsambassader samt information till besökare på medborgarkontoret. Utifrån de teman som diskuterats har berörda tjänstepersoner från olika förvaltningar bjudits in. Eftersom RIKC har fått många frågor gällande socialtjänst har dialogsocionomer från arbetsmarknads- och socialförvaltningen närvarat vid samtliga samråd.

Internationella romska dagen den 8 april uppmärksammades på RIKC med öppet hus där bland annat författaren Stephan Skougaard Carlsson läste högt från sin senaste bok *Nya resande*. Även på biograf Panora uppmärksammades dagen med filmvisning och samtal för skolungdomar i samverkan med en förening och Antirasistiska filmdagar.

Under en internationell forskningskonferens arrangerad av Södertörns högskola presenterade RIKC rapporten *Lycklig är den som har en öppen väg framför sig. En rapport om förutsättningar och hinder för romskt liv i Malmö*. Professor Ian Hancock, som också medverkade under konferensen, uttryckte efter presentationen uppskattning för rapporten. Hancock lyfte specifikt att delen om transgenerationstrauma var av stor betydelse, då det inte finns mycket skrivet om detta i relation till den romska minoriteten.

"I am so happy that you are looking at transgenerational trauma, this is something that absolutely needs investigation. I believe that so much can be learnt from ongoing work about inherited trauma. Not just from immediate contact with the generation before, but generations before. I honestly believe that 500 plus years of slavery have left a horrible, horrible damage to the romani psyche."

RIKC som nationell och internationell representant

RIKC representerar Malmö stad och bidrar med centrets samlade kunskap med att stärka den romska minoritetens mänskliga rättigheter i kontakt med nationella och internationella instanser. Centret tar regelbundet emot besök, utbyter kunskap, deltar i konferenser och arrangemang samt stödjer statliga myndigheter i deras minoritetspolitiska uppdrag.

Under 2024 genomförde European Commission against Racism and Intolerance (ECRI) sin granskning av Sverige, vilken publiceras under 2025. Kommissionen besökte RIKC för att få fördjupad kunskap om hur Malmö stad arbetar med att motverka och förebygga rasism mot romer.

Kirkens Bymisjon i Oslo och deras verksamhet Romano Kher (ett kulturcenter) har haft samverkan och utbyte med RIKC sedan flera år tillbaka. Under 2024 har de påbörjat ett arbete med att bygga upp ett resurscenter som ska arbeta med stöd till individer i myndighetskontakt och liknande. I detta arbete efterfrågas RIKC:s erfarenhet och kunskap, både genom studiebesök i Malmö och möten digitalt.

Tillsammans med forskare från Malmö universitet presenterade RIKC rapporten om förutsättningar och hinder för romskt liv i Malmö under Länsstyrelsen Stockholms nationella nätverksträff för romsk inkludering. RIKC:s enhetschef medverkade även i Stockholm stads digitala utbildningsmaterial inom ramen för deras arbete med romsk inkludering. Under året har centret ingått i referensgrupper – en för svenska ESF rådet och en för Sveriges museum om Förintelsen.

Samverkan med andra instanser

För att stärka den romska minoritetens tillgång till de mänskliga rättigheterna krävs förutom individuellt riktade insatser även strukturella förändringar i samhället och inom dess institutioner. RIKC arbetar med detta genom samverkan och deltagande i relevanta forum och nätverk där centret belyser minoritetslagstiftningen, den romsksvenska/europeiska historien och romska livsvillkor idag.

Samverkan med Malmö universitet präglade verksamhetsåret på RIKC 2024 utifrån arbetet med rapporten om romskt liv i Malmö, vilken trycktes och publicerades innan sommaren. Tillsammans med docent Paula Mulinari höll RIKC dragningar om rapportens slutsatser och rekommendationer, bland annat för ledamöter i kommunstyrelsen. RIKC har även tagit emot studenter

från Malmö universitet på studiebesök samt medverkat i intervjuer kopplat till uppsatser.

Malmö musikhögskola var en central samverkanspartner i genomförandet av romska rådets Förintelseminnesstund i början av året. Arrangemanget hölls på Malmö musikhögskola och flera studenter och lärare medverkade i programmet tillsammans med romska musiker. Utöver det höll folk- och världsmusikutbildningen på Musikhögskolan i Malmö en temavecka kring romsk musik, under några dagar deltog två romska gästmusiker som spelade tillsammans med studenterna.

Samverkan med föreningar Gnistan på Augustenborg har utvecklats under året. RIKC har närvarat vid flera aktiviteter riktade till barnfamiljer och allmänhet samt hållit ett gemensamt arrangemang med föreningen. Centret har vid flera tillfällen intervjuats av föreningen Trajosko Drom som sammanställer en rapport till Europakommissionen om arbetet utifrån *En samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering 2012-2032*.

RIKC har medverkat och bidragit i nätverk och referensgrupper med flera myndigheter som har minoritetspolitiska uppdrag; Arbetsförmedlingen, ISOF, Länsstyrelsen Stockholm, Länsstyrelsen Skåne och Skolverket. Centret har även bidragit till Polarbibliothek (Regionbibliotek Norrbotten och folkbiblioteken i Norrbotten) förstudie om att införa romani chib på sin plattform. Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget tog under året fram ett metodstöd och kunskapspaket om diskriminering och utsatthet gällande nationella minoriteter. RIKC:s utveckling av arbete mot diskriminering och utsatthet gällande nationella minoriteter skrevs fram som ett av flera lärande exempel till metodstödet. Metodstödet finns publicerat på minoritet.se och riktar sig till tjänstepersoner i kommun, region och statlig myndighet.

RIKC har även haft utbyte med flera olika organisationer; RFSL, Tamam Luna och Malmö mot Diskriminering, och diskuterat gemensamma nämndare och fortsatt samverkan.

Samordning av Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer

Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer är primärt ett dialogforum gällande övergripande frågor som berör den romska minoritetens livsvillkor inom staden. Rådet är organisatoriskt knutet till kommunstyrelsen och samordnas av RIKC. Centret administrerar och samordnar rådets

sammanträden, den årlig konferensen samt minnesstund i samband med Förintelsens minnesdag. RIKC samordnar även nominering och val av romska ledamöter vid mandatperiodens slut.

Under 2024 har romska rådet haft tre sammanträden och tre arbetsutskottsmöten, samt arrangerat konferens och minnesstund med cirka 200 deltagare vid respektive tillfälle.

Temat för årets minnesstund var *Romsk musik som fristad* och genomfördes i samverkan med Malmö musikhögskola. Genom framföranden av romska musiker och studenter och lärare från Musikhögskolan i Malmö stod överlevnad, sorg, poesi och berättande i fokus.

”Ett av de bästa evenemangen jag varit med om”. En kommentar från en deltagare på minnesstunden.

”Väldigt bra program, det frambäver romsk musik som det finaste Romerna har. Som om all smärta genom Romernas historia övergått i noter och de finaste rösterna. Tack”.
Kommentar från Youtube – där inspelningen av programmet finns i sin helhet.

Intresset för romska rådets konferens, som 2024 hade temat *Förintelsen av romer* och hölls på Malmö rådhus, var stort – inte minst på grund av huvudtalaren professor Ian Hancocks (Texas University) deltagande. Konferensen som utifrån flera perspektiv behandlade frågor om Förintelsen av romer var den första i sitt slag i Sverige och innebar ett erkännande och inkludering av den romska minoriteten i den gemensamma svenska och europeiska historieskrivningen. En av konferensens deltagare skrev följande i utvärderingen:

”Jag tar med mig insikten om hur mycket romer fortfarande negligeras och inte får sina rättigheter tillgodosedda. Jag tar med mig de otroliga diskussionerna med panelen som var mångsidig, viktig och insiktsfull. Jag blev berörd och kände sambörighet samt en vilja att ännu mer kämpa för MÄNNISKORS lika värde. Sången som sjöngs i slutet var helt underbar och ett jättefint avslut på konferensen. TACK!!!!”

Utifrån romska rådets rekommendation och förslag ansökte Malmö stad om statsbidrag från Länsstyrelsen Stockholm för att genomföra en studie om antiziganism och förutsättningar för romskt liv i Malmö. Ansökan beviljades och arbetet påbörjades den 1 april 2023 och avslutades i början av 2024.

Mer information om rådet samt protokoll och verksamhetsberättelse finns på rådets hemsida: www.malmo.se/romskaradet.

Referenslista

Från erkännande till egenmakt - regeringens strategi för de nationella minoriteterna Regerings proposition 2008/09:158

Sveriges rapport till Europarådet under ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter, juni 2011

Romers rätt - en strategi för romer i Sverige, SOU 2010:55

Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik, SOU 2017:88

Förbättrade möjligheter för elever att utveckla sitt nationella minoritetsspråk, SOU 2017:91

Regeringens utredning om inrättande av ett nationellt center för romska frågor

Handlingsplan för den nationella minoriteten romer i Malmö stad 2016-2019

Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter

Reglemente för Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer

Ljcklig är den som har en öppen väg framför sig. En rapport om förutsättningar och hinder för romskt liv (2024). Malmö universitet och Romskt informations- och kunskapscenter, Malmö stad. Mulinari Paula, Ali Ajin, Lindkvist Sandy, Halilovic Mujo.

Bilaga

RIKC:s arbete som gott exempel 2009 – 2024

Centrets arbete handlar ytterst om två samböriga processer varav den ena konkretiserar romsk delaktighet och den andra avser öppna upp för en ny diskurs – om skapandet av ett nytt vi som bygger på större erkännande och inkludering än de tidigare vi:en vi haft.

Mujo Halilovic enhetschef på RIKC

RIKC har fått lokalt, regionalt, nationellt och internationellt erkännande för sitt arbete sedan starten 2009. Exempel på detta följer nedan:

- I SOU 2010:55 lyfts verksamheten fram som ett nationellt föredömligt exempel med ett koncept som rekommenderas till andra kommuner.
[Romers rätt - en strategi för romer i Sverige - Regeringen.se](#)
- Arbetsmarknadsdepartementets rapport till Europarådet lyfts RIKC:s koncept fram som ett väl utarbetat arbetssätt (Regeringskansliet, Sveriges rapport till Europarådet under ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter, juni 2011)
- European Commission against Racism and Intolerance (ECRI) besökte 2011 RIKC och lyfte fram centret i sin rapport 2012 som en positiv utveckling för Sverige samt rekommenderar RIKC:s holistiska och tvärvetenskapliga arbetssätt. I februari 2017 mötte RIKC:s verksamhetschef återigen ECRI inför deras kommande rapport om Sverige som publicerades 2018. I denna senaste granskning lyfts RIKC:s arbetssätt fram som välfungerande gällande mänskliga rättigheter för den romska minoriteten och svenska staten rekommenderas att fortsätta arbeta holistiskt, strukturellt och institutionellt gällande dessa frågor. Rapporterna finns på ECRI:s hemsida, klicka [här](#) för att komma dit.
- RIKC:s verksamhetschef har tillsammans med en av centrets medarbetare ingått i en arbetsgrupp som arbetat med framtagandet av regeringens Vitbok (Den mörka och okända historien – [Vitbok om övergrepp och kränkningar av romer under 1900-talet Ds 2014:8](#))

- RIKC har utifrån sina kunskaper om den romska minoriteten i Malmö bidragit till Kommissionen mot antiziganism slutbetänkande – Kraftsamling mot antiziganism. Malmö stad har genom RIKC sedan 2009 påbörjat ett arbete som ligger i linje med de insatser som Kommissionen mot antiziganism föreslår i sitt slutbetänkande - [Kraftsamling mot antiziganism \(SOU 2016:44\)](#).
- Kommunstyrelsen i Göteborgs stad beslutade under slutet av 2014 att inrätta ett Romskt informations- och kunskapscenter utifrån Malmö stads modell. Under 2017 har en verksamhetschef och flera medarbetare rekryterats till RIKC i Göteborg.
- Under 2015 publicerades en artikel om RIKC:s modell och holistiska och tvärvetenskapliga arbetssätt i [Social medicinsktidskrift](#) (se artikeln här: [Visar Malmömodellen, Holistiskt och tvärvetenskapligt förhållningssätt | Socialmedicinsk tidskrift](#)
- RIKC har bidragit under framtagandet av Socialstyrelsens utbildningsmaterial *I bemötandet tar framtiden form 2016* [I bemötandet tar framtiden form](#)
- Agnes Film & Television spelade på uppdrag av SVT in 6 avsnitt om romska livsvillkor i världen. I serien följer de bl.a. RIKC:s verksamhet under några månader i syfte att beskriva RIKC samt Malmö stads bidrag till en positiv förändring för den romska minoriteten. Serien sändes på SVT under oktober och november 2016.
- 2017 släpptes podcasten *Mångfaldspodden*. Centrets verksamhetschef spelade tillsammans med generalsekreteraren för Open skåne in tre poddavsnitt om dagens mångfaldssamhälle, klicka [här](#) för att lyssna.
- RIKC har blivit en central referenspunkt rörande minoritetspolitiska uppdraget att tillgodose den romska minoritetsgruppen mänskliga rättigheter och däri bidragit till tre regeringens utredningar under 2017 [Nästa steg? Förslag till en stark minoritetspolitik SOU 2017:60](#), *Utredning om inrättande av ett nationellt center för romska frågor* samt utredningen [Förbättrade möjligheter för elever att utveckla sitt nationella minoritetsspråk U 2016:07](#)
- I april 2018 inrättades Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer, där politiska ledamöter tillsammans med romska ledamöter

diskuterar frågor av relevans för minoriteten. RIKC samordnar nominering och val av de romska ledamöterna i rådet, centret är den instans som administrerar rådets arbete.

- I slutet av 2018 publicerades boken *Skapande och integration*. Ett av bokens kapitel innehåller en intervju med RIKC:s verksamhetschef om centrets arbete, romska livsvillkor idag och betydelsen av interkulturella erfarenheter och kompetenser.
[Skapande och integration - Ylva Hofvander Trulsson, Maria Westvall - Häftad \(9789144120706\) | Bokus](#)
- I den statliga utredningen *Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor* (Ds 2019:15) är RIKC en central referenspunkt i förslaget från utredarna. Utredningen föreslår en myndighet för romska frågor med nationellt ansvar att främja arbetet med mänskliga rättigheter för den nationella minoriteten romer samt stödja arbetet med att motverka antiziganism.
[Långsiktighet och stadga i arbetet framåt - en myndighet för romska frågor \(regeringen.se\)](#)
- I den statliga *Språkcentrumutredningen* (Dnr: 14-19/08) gällande inrättandet av ett språkcentrum för romani chib föreslår Institutet för språk och folkminnen (ISOF) Malmö som geografisk placering. I förslaget betonas hur Malmöregionen framgångsrikt arbetat med att öka romers inflytande och delaktighet.
- RIKC har varit involverade i [utredningen](#) av och därefter i uppbyggnaden av Sveriges museum om Förintelsen som etablerades år 2022. RIKC ingår bl.a. i en nationell, rådgivande dialoggrupp

För att arbetet med romsk inkludering ska få en långsiktig verkan är romsk delaktighet i alla processer grundläggande. Även den form av institutionell förankring som RIKC:s verksamhet utgör är en essentiell faktor i syfte att möjliggöra rättighetsbaserat, strategiskt och långsiktigt arbete med romsk inkludering.

För mer information besök centrets hemsida eller följ RIKC:s arbete på Facebook.:

www.malmo.se/rikc

[RIKC - Romska informations- och kunskapscenter | Facebook](#)